

ΕΚΕΙ ΠΟΥ (ΘΑ) ΦΥΤΡΩΝΕΙ ΜΑΝΓΚΟ ΚΑΙ ΑΝΑΝΑΣ... (Δεκέμβριος 2007)

Συγγραφέας: ΜΑΡΙΑ ΓΙΟΥΡΟΥΚΕΛΗ

Παραδοσιακές καλλιέργειες, όπως οπωρώνες και ελαιώνες προκειμένου να επιβιώσουν στο νέο...περιβάλλον, δεν αποκλείεται, σύμφωνα με τους ειδικούς, να «μετακομίσουν» από τα πεδινά σε μεγαλύτερα υψόμετρα, όπως και σε βορειότερες περιοχές με πιο ψυχρό κλίμα. Ο αγροτικός τομέας θα είναι σταδιακά εκτεθειμένος και σε μεγαλύτερο ρίσκο αυξάνοντας κατ' επέκταση τον κίνδυνο για την επάρκεια των τροφίμων πανευρωπαϊκά.

Το βέβαιο είναι ότι η Ελλάδα από μόνη της δεν μπορεί να αποφύγει την παγκόσμια κλιματική αλλαγή, ωστόσο, όπως σημειώνουν ειδικοί επιστήμονες, μπορεί να αναλάβει γενναίες δράσεις μείωσης των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου, συμμετέχοντας ενεργά στην παγκόσμια προσπάθεια. Ειδικά στον αγροτικό τομέα, με γνώμονα τις προβλέψεις για αύξηση της συχνότητας και της σφοδρότητας των ακραίων καιρικών συνθηκών (καταιγίδες, πλημμύρες, καύσωνες, ξηρασία) στην περιοχή της Νοτιανατολικής Μεσογείου, οι κινήσεις θα πρέπει να είναι άμεσες και να κινούνται στην κατεύθυνση αναδιάρθρωσης των καλλιεργειών.

Μελέτη του Εθνικού Αστεροσκοπείου Αθηνών προβλέπει ότι στη χώρα μας θα μειωθούν δραματικά οι βροχοπτώσεις, ενώ θα ενταθούν τα φαινόμενα της ξηρασίας και της ερημοποίησης. Για την Ελλάδα προβλέπεται ότι η ετήσια βροχόπτωση θα μειωθεί κατά 5%-20%, με μεγαλύτερη μείωση της καλοκαιρινές βροχοπτώσεις. Έτσι, περιοχές που έχουν ήδη φτάσει ή πλησιάζουν τα όρια εξάντλησης των αποθεμάτων τους, μπορούν να μπου σε παρατεταμένη περίοδο ξηρασίας.

Αυτό σημαίνει ότι οι σοδειές θα μειωθούν απότομα σε πολλές περιοχές, καθώς θα αυξάνονται οι θερμοκρασίες και θα υπάρχει όλο και μεγαλύτερη έλλειψη νερού. Υπό αυτές ης συνθήκες αυτό μεταφράζεται σε αυξανόμενο ρίσκο για το αγροτικό εισόδημα και μπορούν επίσης να σημαίνουν κίνδυνο για την επάρκεια των τροφίμων σε συγκεκριμένες περιοχές της Ευρώπης και να οδηγήσουν σε αυξημένη μεταβολή των τιμών. Στην Ελλάδα, για παράδειγμα, έγινε αισθητή μία σημαντική πτώση στην παραγωγή σταφυλιών (30%), ελαιολάδου (20%), δημητριακών και βαμβακιού

(15-20%), ως αποτέλεσμα της περσινής ανομβρίας κατά τη χειμερινή περίοδο και της έντονης ξηρασίας του φετινού καλοκαιριού.

Οι επιπτώσεις της μελλοντικής κλιματικής αλλαγής στη γεωργία, αναμένεται να είναι αρνητικές. Μέχρι σήμερα έχουν μελετηθεί οι επιπτώσεις στα σιτηρά (καλαμπόκι, στάρι), στα αμπέλια, τα εσπεριδοειδή και το βαμβάκι. Συγκεκριμένα, για το καλαμπόκι ανάλογα με τη γεωγραφική περιοχή αλλά και την καλλιεργούμενη ποικιλία, η στρεμματική απόδοση αναμένεται να μειωθεί κατά 12%-55%, ενώ στο στάρι κατά 33%-41%. Εκρηκτικό μείγμα με ανυπολόγιστες οικονομικό-κοινωνικές διαστάσεις για την αγροτική μας οικονομία δεν αποτελεί μόνο η έλλειψη νερού αλλά και εντατική γεωργία.

Το καμπανάκι του κινδύνου έχουν κρούσει από καιρό οι επιστήμονες, οι οποίοι προειδοποιούν ότι το 35% των ελληνικών εδαφών κινδυνεύει να μετατραπεί σε Σαχάρα, καθώς αντιμετωπίζει υψηλό κίνδυνο ερημοποίησης λόγω της μακροχρόνιας υποβάθμισης που προκαλούν μια σειρά από δυσμενείς για το περιβάλλον παράγοντες, όπως η εντατική άσκηση της αγροτικής δραστηριότητας. Στην Ελλάδα, τα μισά από τα καλλιεργούμενα από το 1950, με εντατικό ρυθμό, εδάφη θεωρούνται υποβαθμισμένα και απαιτούνται δεκάδες ή και εκατοντάδες χρόνια για τον επανασχηματισμό τους, ενώ σε πολλές περιπτώσεις η κατάσταση είναι μη αναστρέψιμη. Σύμφωνα με την τελευταία έκθεση της Εθνικής Επιτροπής για την Καταπολέμηση της Ερημοποίησης, το 35% των ελληνικών εδαφών αντιμετωπίζουν υψηλό κίνδυνο ερημοποίησης, ένα άλλο 35% απειλείται αρκετά, ενώ 16% δεν απειλείται προς το παρόν.

Οι καμένες περιοχές της Πελοποννήσου έχουν ενταχθεί στις περιοχές υψηλού κινδύνου για ερημοποίηση, ενώ στις ζώνες υψηλού ρίσκου βρίσκονται ήδη η Στερεά Ελλάδα, η ορεινή ζώνη των Ιονίων Νήσων, τα νησιά του Αιγαίου, η Εύβοια, η ανατολική Κρήτη και τμήματα της Θεσσαλίας, Μακεδονίας και Θράκης. Συγκεκριμένα στην Ελλάδα υπολογίζεται ότι πρέπει να βγουν εκτός εκμετάλλευσης 3 εκατ. στρέμματα, δηλαδή το 8% της γεωργικής γης, διότι βρίσκονται σε κατάσταση ερημοποίησης. Το ίδιο ισχύει και για το 15% των παραθαλάσσιων πεδινών περιοχών, δηλαδή περίπου 6 εκατ. στρέμματα που καλλιεργούνται υπερενταπκά.

Αρνητικός παράγοντας για την εικόνα των εδαφών είναι η μονοκαλλιέργεια με

σιτηρά και η γενικά η εφαρμογή υψηλών δόσεων λιπασμάτων που περιέχουν στην σύνθεση τους αμμωνία. Στην εποχή μας, το φαινόμενο έχει επιταχυνθεί λόγω της υπερεκμετάλλευσης των αγροτικών εκτάσεων, της υπερκατανάλωσης νερού αλλά και των ακραίων καιρικών φαινομένων. Η αδυναμία των εδαφών να παραμείνουν παραγωγικά θα οδηγήσει ακόμα περισσότερους αγρότες στην εγκατάλειψη της γης και στη μετανάστευσή τους στα ήδη βεβαρημένα αστικά κέντρα. Μεγάλο ρόλο στην αποφυγή των απωλειών νερού παίζει και η διατήρηση του δάσους, το οποίο πρέπει να προστατευθεί πάση θυσία. Εξάλλου, οι συνέπειες από τις καταστροφικές πυρκαγιές του φετινού καλοκαιριού στη χώρα μας έχουν ήδη γίνει ορατές.

Το άρθρο δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα «ΗΜΕΡΗΣΙΑ» στις 29-30 Δεκεμβρίου 2007, σ. 34.